Uludağ Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Dergisi

http://kutuphane.uludag.edu.tr/Univder/uufader.htm

Müzik Eğitimi Yeterlikleri Bağlamında Sınıf Öğretmeni "Sanat ve Estetik" Yeterliklerinin Öğretim Elemanlarının Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi[1]

Şehnaz SUNGURTEKİN, Ayşe ÇAKIR İLHAN,

Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, sehnazsun@uludag.edu.tr
Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, ayse.c.ilhan@ankara.edu.tr

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan sınıf öğretmeni özel alan yeterliklerinden "Sanat ve Estetik" yeterlik alanının müzik eğitimi yeterlikleri açısından değerlendirilmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında müzik eğitimi derslerini yürüten öğretim elemanları oluşturmaktadır. "Sanat ve Estetik" yeterlik alanına ait performans göstergelerinin, müzik eğitimi yeterlikleri açısından uygunluğu konusunda öğretim elemanlarının görüşleri alınmıştır. Öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu dört yeterlik alanına ilişkin performans göstergelerinin, müzik eğitimi yeterlikleri açısından uygun olduğu yönünde görüş bildirmiştir. Ancak uzun yıllar Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında çalışan öğretim elemanlarının daha eleştirel yaklaştıkları ve performans göstergelerinin müzik eğitimi yeterliklerini birebir karşılamadığı yönünde düşündükleri belirlenmiştir. Ayrıca performans

[1] Bu makale, "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Müzik Eğitimi Yeterlikleri ile MEB Sınıf Öğretmeni Özel Alan Yeterliklerinden 'Sanat ve Estetik' Yeterlik Alanının Değerlendirilmesi" adlı doktora tez çalışmasının bir bölümünden özetlenerek hazırlanmıştır.

göstergelerinin öğretmenin yeterliği, müzik ders saatleri ve okullardaki fiziki donanımla da doğrudan ilişkili olduğu yönünde birçok görüş belirtilmiştir. Araştırmada sınıf öğretmenleri için hazırlanan "Sanat ve Estetik" yeterlik alanının müziksel yeterlikleri kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmesi konusunda önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf öğretmeni yeterlikleri, Sanat ve Estetik yeterlikler, müzik eğitimi.

Evaluation of Classroom Teachers' "Art and Aesthetics" Competencies in terms of Music Education Competencies Based on the Lecturers' Views

ABSTRACT

In terms of music competencies, the aim of this research is to study "Art and Aesthetics" competencies which are one of the classroom teacher special field competencies prepared by the Ministry of National Education. Lecturers teaching music in the Department of Primary Education form the study group of the research. The lecturers were asked to give their opinion about whether the performance indicators concerning the proficiency field "Art and Aesthetics" were appropriate or not in terms of music competencies. Most of the lecturers gave the opinion that performance indicators relating to the four competency fields are appropriate in terms of music competencies. However, it appeared that lecturers working for a long time in the department approached more critically and they believed that performance indicators do not efficaciously fulfill music competencies. In the present research, suggestions were also given in re-organising the competencies for classroom teachers in a way that it will cover the musical competencies.

Key Words: Classroom teacher competencies, Art and Aesthetics competencies, music education.

GİRİŞ

Eğitimde yapılandırmacı anlayış doğrultusunda öğrenme-öğretme süreçlerinin yeniden düzenlenmesi, öğretmen rollerinin yeniden gözden geçirilip tanımlanmasını ve öğretmenlik mesleğine dönük yeterliklerin belirlenmesini zorunlu kılmıştır. Öğretmenlik yeterlilikleri ile öğretmenlerin bilgi, beceri, tutum, değer, davranış gibi sahip olmaları gereken özelliklerin ya da niteliklerin bütünü kastedilmektedir. Öğretmenlik mesleğine yönelik kalite ve standartların oluşturulması tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de öne çıkan konulardan biridir. AB ülkelerinin içinde bulunduğu Bologna

süreci kapsamında öğretmen yeterliklerine ilişkin bazı genel ilkelerin oluşturulduğu ve birtakım çalışma ve araştırmaların yapıldığı bilinmektedir (Şişman, 2009). Türkiye'de de öğretmen yetiştirmeye dönük çalışmalar hız kazanmakta, bu bağlamda öğretmen niteliklerinin ve yeterliklerinin nasıl olması gerektiği yönünde birtakım standartlar geliştirilmeye çalışılmaktadır. MEB ve üniversite temsilcilerinden oluşan Öğretmenlik Yeterlikleri Komisyonu 1999 yılında "Öğretmen Yeterlikleri"ni belirlemiş ve bu yeterlikler de 2002 yılında yürürlüğe konulmuştur (TED Öğretmen Yeterlikleri Özet Raporu, 2009:14). Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen öğretmen yeterlikleri "Eğitme-Öğretme Yeterlikleri, Genel Kültür Bilgi ve Becerileri ve Özel Alan Bilgi ve Becerileri" alt başlıklarından oluşmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2002). Yükseköğretim Kurulu ve Milli Eğitim Bakanlığı işbirliği ile 2006 yılında, var olan yeterliklere özel alan yeterlikleri de eklenmiştir. Böylece yeterlikler çerçevesinde öğretmenlik branşlarının tamamı için "Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri" ve "Özel Alan Yeterlikleri" geliştirilerek 2008 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanmıştır (Demiral, Baydar ve Gönen, 2010). Bunlardan sınıf öğretmeni özel alan yeterlikleri; "Öğrenme-Öğretme Ortamı ve Gelişim", "İzleme ve Değerlendirme", "Bireysel ve Mesleki Gelişim-Toplumsal İlişkiler", "Sanat ve Estetik", "Dil Bilincini Geliştirme", "Bilimsel ve Teknolojik Gelişmeler", "Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme", "Beden Eğitimi ve Güvenlik" olmak üzere sekiz boyutta ele alınmaktadır. Öğretmen Yeterlikleri kapsamında öğretmenlerin sahip olmaları gereken bilgi, beceri ve tutumlara ilişkin "Öğretmenlik Genel Yeterlikleri" ve "Özel Alan Yeterlikleri", MEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü tarafından 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 45'inci maddesine dayanarak hazırlanmıştır. Bakanlık tarafından özel alan yeterliklerinin "öğretmen yetiştirme politikalarının belirlenmesinde, öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının hizmet öncesi öğretmen yetiştirme programlarında, öğretmenlerin hizmet içi eğitiminde, öğretmenlerin seçiminde, iş başarılarının ve performanslarının değerlendirilmesinde, kendilerini tanıma ve kariyer gelişimlerinde" kullanılmasının gerekli görüldüğü ifade edilmektedir (Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, 2008). Özel alan yeterlikleri öğretmenin kendi alanına özgü gelişim hedefini göstermek üzere hazırlanmış olup genel yeterliklerle bir bütün içerisinde değerlendirilmeyi gerektirmektedir. Geliştirilen özel alan yeterliklerinin içerisinde (a) yeterlik alanı, (b) kapsam, (c) yeterlikler ve (d) performans göstergeleri bulunmaktadır. Her bir yeterlik için düzeyler (A1, A2, A3) ve her bir düzey için de performans göstergeleri belirlenmiştir. A3 performans göstergesi en üst gösterge olup A1 ve A2 düzey performans göstergelerini içermektedir. A2 düzeyi ise A1 düzeyindeki

performans göstergelerini kapsamaktadır. Her bir düzey için tanımlar aşağıdaki gibidir (ÖYEGM, 2008);

A1; öğretmenin öğretim programına ilişkin uygulamalarındaki farkındalığı ile öğretmenlik mesleğine ilişkin temel bilgi, beceri ve tutumlarını gösteren performans göstergelerini içermektedir.

A2; öğretmenin A1 düzeyindeki bilgi ve farkındalığının yanı sıra öğretim sürecindeki uygulamalarında edindiği mesleki deneyimlerle programın gereğini yerine getirdiği, uygulamalarını çeşitlendirdiği, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate aldığı performans göstergelerini içermektedir.

A3; öğretmenin A2 düzeyinde geliştirdiği uygulamalarını, öğretimin farklı değişkenlerini de göz önünde bulundurarak özgün bir şekilde çeşitlendirmesini gerektiren performans göstergelerini içermektedir.

Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü'nün (2008) raporunda, "sınıf öğretmenlerinin birden fazla dersi vermekle yükümlü olmaları nedeniyle çoklu disiplin ve disiplinlerarası anlayışa dayanan yeterlikler düzeyinde olmaları gerektiği belirtilmektedir. Bu nedenle sınıf öğretmeni yeterlikleri ve performans göstergeleri belirlenirken, "yükümlü olunan her bir dersin özel alan bilgisi yerine söz konusu derslerin ortak tabanı ve bütünleştirici özellikleri"nin dikkate alındığı vurgulanmaktadır. Sınıf öğretmeni özel alan yeterliklerinden "Sanat ve Estetik" yeterlik alanı ise 'öğrencilerin güzel sanatlarla ilgili temel bilgilere sahip olma, sanatsal etkinlikleri öğrenme sürecinde kullanma, öğrenme ortamları düzenlerken estetik bakış açısını dikkate alma, uygulamalarında yaratıcı düşünme becerilerini benimseme, Atatürk'ün sanatın gelişmesine verdiği önemi içselleştirebilmelerini' kapsamaktadır. "Sanat ve Estetik" yeterlik alanına ilişkin dört maddeden oluşan yeterlikler ve her bir yeterliğe ilişkin A1, A2 ve A3 düzeyi performans göstergeleri Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1: MEB Sınıf Öğretmeni Özel Alan Yeterliklerinden "Sanat ve Estetik" Yeterlik Alanı

Yeterlik alanı	**SANAT ve ESTETİK**		
Yeterlikler	**Performans Göstergeleri**		
	A1 DÜZEYİ	**A2 DÜZEYİ**	**A3 DÜZEYİ**
1. Güzel sanatlarla ilgili genel bilgilere sahip olabilme.	Güzel sanatların müzik, görsel sanatlar gibi çeşitli alanlarını tanır. Güzel sanatların nitelikli örneklerini etkinliklerinde kullanır.	Güzel sanatlarla ilgili yayın ve etkinlikleri izler, öğrencilerin bu yayın ve etkinlikleri izlemeleri için çaba gösterir. Öğrencilerin sanatsal etkinliklere ilgi duymalarını sağlayacak ortamlar düzenler.	Güzel sanatlarla ilgili yayın ve etkinlikleri tasarlayarak sergilenmesine öncülük eder. Güzel sanatlarla ilgili çeşitli etkinliklere öğrencilerin bireysel ya da toplu katılımını sağlar.
2. Sanatsal etkinlikleri öğrenme sürecinde kullanabilme.	Öğrenilenler ile sanat ve estetik arasında ilişki kurar. Öğrenme etkinliklerinde sanatsal niteliği olan eserlere ait fotoğraf, slayt gibi materyalleri sınıfa getirir.	Dans, yaratıcı drama ve müzik gibi etkinlikleri; öğrencileri güdüleme ve performanslarını geliştirmede kullanır.	Öğrenci, öğretmen, okul yönetimi ve veli katılımıyla sanatsal etkinlikler düzenler.
3. Öğrenme ve öğretme ortamlarını düzenlerken estetik bakış açısını dikkate alabilme.	Estetik bakış açısını dikkate alarak sınıf ortamını öğrencileri ile birlikte düzenler.	Öğrencilerin materyal hazırlama sürecinde yaratıcılıklarının yanı sıra estetik bakış açısını da dikkate almalarını sağlar.	Öğrencilerin yaratıcılıklarının yanı sıra estetik bakış açısını da kullanarak hazırlamış oldukları materyallerin okul içinde ve dışındaki etkinliklerde yer almasını sağlar. Estetik bakış açısını okul ortamının düzenlenmesinde kullanır.
4. Atatürk'ün sanatın gelişmesine verdiği önemi içselleştirmelerini sağlayabilme.	Atatürk'ün sanat gelişimine katkıları hakkında öğrencileri bilgilendirir.	Öğrencilerin, Atatürk'ün sanata yaptığı katkıları kavrayabilmeleri için etkinlikler düzenler.	Öğrencilerin Atatürk'ün sanatın gelişimine verdiği önem ile ilgili düşünce ve görüşlerini içselleştirmelerini sağlayacak etkinlikler düzenler.

Kaynak: MEB (2008) Sınıf Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri (s.161-162)

Sınıf öğretmeni için "Sanat ve Estetik" yeterliklerin ve performans göstergelerinin hazırlanmış olması, sanat eğitimi açısından sevindirici bir durum olarak görülmektedir. MEB (2002) tarafından yapılan çalışmalarda hazırlanan öğretmenlik mesleği genel yeterlik taslağı içinde "Sanat ve Estetik" konusunda öğretmenden bir yeterlik beklenmezken, daha sonraki yıllarda (2004) "Sanat ve Estetik" adı altında yeterliklerin oluşturulduğu görülmektedir (İlhan, 2005). Ancak gelinen noktada Türkiye'de sınıf öğretmeni yetiştirmede hala birtakım sorunların olduğunu söylemek mümkündür. Özellikle sınıf öğretmeni yetiştirme programında sanat eğitimi derslerinde karşılaşılan güçlüklerin ve bu programdaki çeşitli sanat eğitimi sorunsallarının, öğretmen adaylarına gerekli yeterlikleri kazandırmayı güçleştirdiği söylenebilir.

Hacıömeroğlu ve Şahin (2011)'in sınıf öğretmeni adaylarının uygulama okullarındaki sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterliğine ilişkin algılarını belirlemek amacıyla yaptıkları araştırmada, öğretmen adaylarının uygulama okullarındaki sınıf öğretmenlerinin yeterliğine ilişkin algılarının olumlu olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak sekiz özel alan yeterliği içinde en düşük aritmetik ortalamanın (X=2.958) "Sanat ve Estetik" yeterlik alanında olduğu belirlenmiştir. Bir başka ifadeyle sınıf öğretmeni adayları, uygulama yaptıkları okullardaki sınıf öğretmenlerini "Sanat ve Estetik" yeterlikler açısından yeterli görmemiştir.

Türkiye'de sanat eğitimi alanındaki sorunların çözümlenememesinin önemli nedenlerinden biri olarak da öğretmenlerin iyi yetiştirilememesi gösterilmektedir (İlhan, 2003). Bu bağlamda 21. yüzyılda sanat eğitimi alanında bilgi, beceri ve tutum gibi özellikler açısından nitelikli sınıf öğretmenleri yetiştirmek adına, sanat eğitimi alanına gereken önemin verilmesi ve sınıf öğretmeninin "Sanat Eğitimi Yeterliği" konusunda araştırmaların yapılması büyük önem taşımaktadır (İlhan, 2003). Ulusal yeterlikler çerçevesinde sanat eğitimi alanında yeterliklerin hazırlanması ve bu yeterlikleri kazanan sınıf öğretmenlerinin yetiştirilmesi için yükseköğretim düzeyinde uygulamaların hayata geçirilmesi, öğretmenlik mesleği açısından önemli bir adım olarak görülmektedir. Bu anlamda nitelikli öğretmen yetiştirme sürecinde, kuramsal ve uygulamalı çalışmalar aracılığıyla yeterliklerin öğretmen adaylarına kazandırılması gerekmektedir (Karaca, 2003).

Şişman'a göre (2009), öğretmenlik moral bir sanattır ve bu nedenle öğretmenlerin iyi birer rol modeli olmaları gerekmektedir. Bu bağlamda sınıf öğretmenleri sanat eğitimi alanında birtakım yeterlilikler kazanarak ancak iyi birer rol modeli olabilirler. Çünkü sadece bilgi iyi bir öğretmen olabilmek

için yeterli koşul değildir, öğretmenliğin bir sanat yönünün olduğu da unutulmamalıdır. Ancak öğretmenin bu yönünün her geçen gün zayıfladığı görülmektedir (Tezcan, 1996; akt.Genç, 2000).

Sınıf öğretmenliği alanındaki sanat eğitimi dersleri toplumda estetik duyarlılık, sanat sevgisi ve çevre bilinci kazandırması açısından da büyük önem taşımaktadır (Altınkurt, 2005). Temel sanat eğitimi "araştırma, bulma, uygulama, deneme, denetleme ve sonuçlandırma süreçlerini içerdiğinden, bilimsel araştırma ve yöntemlere koşutluk göstermekte ve aynı zamanda insandaki yaratıcı gücü uyarmaktadır" (Gökaydın, Telli ve Tekin, 1973; akt. San, 1982). Sanat eğitimi yoluyla bireyler çevreleriyle daha kapsamlı bir etkileşim ve iletişim içerisine girmekte, estetik beğenilerini geliştirebilmekte, estetik ihtiyaçlarını karşılamakta ve bu yönüyle kendilerini daha iyi ifade edip gerçekleştirebilmektedir (Uçan, 1994). İlhan'a göre (2003) sanat eğitimi dersleri öğretmen adaylarının yaratıcılığını ve kültürünü geliştirecek, diğer sanat disiplinleri ile ilişki kurabilecek ve öğretmen adaylarına sanat alanında gerekli terminolojiyi kazandırabilecek nitelikte verilmelidir. Ancak Türkiye'de gerek üniversite gerekse ilk ve ortaöğretim düzeyinde yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesine pek yer verilmediği, bu durumun ihmal edildiği bilinmektedir (San, 2004). Oysa çağdaş eğitimin öne çıkan hedeflerinden biri de yaratıcı, estetik değerler taşıyan üretken bireyler yetiştirmek olmalıdır (Gürşimşek, Bilen, Yıldız, Türnüklü ve Aysan, 2004). Bu hedefe ulaşmak ancak sanat eğitimi ve bunun bir boyutu olan müzik eğitimi ile mümkün olabilmektedir.

Çocukların eğitiminde müzik sanatının ve müzik eğitiminin yeri ve önemi konusunda Giallella (2010)'nın yaptığı bir araştırmada, müziğin farklı yer ve zamana göre duyguları etkilediğini ve çocukların gerek dinleyici olarak gerekse bizzat müzik yaparak kendi duygusal ifade etme biçimlerini geliştirdiklerini belirtmiştir. Bu nedenle eğitimin ilk basamaklarından biri olan ilkokulda, sınıf öğretmenleri çocukların okulda kendilerini sanat yoluyla ifade edebilecekleri ortam ve süreçler yaratabilmelidir. Dolayısıyla sınıf öğretmeninden beklenen sanat eğitimi konusunda da belli bir yeterliğe ulaşmasıdır. Bu beklenti MEB'nın sınıf öğretmenleri için hazırlamış olduğu "Sanat ve Estetik" özel alan yeterlikleri ile daha da belirginleşmektedir. Bu bağlamda sınıf öğretmeni yetiştirmede mesleki yeterlikler içerisinde müzik eğitimi alanındaki yeterlikler de dikkati çekmektedir. Ancak sınıf öğretmeni için hazırlanan "Sanat ve Estetik" yeterliklerinin, müzik eğitimi yeterliklerini ne kadar karşıladığı konusunda bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ayrıca sınıf öğretmeninin vereceği müzik eğitiminin niteliği de her zaman sorgulanması ve araştırılması gereken bir konu olarak görülmelidir.

Sınıf öğretmeni adaylarının ileride kendi hedef kitlelerine yönelik nitelikli ve programlı bir müzik eğitimi verebilecek düzeyde yetiştirilmelerinde güçlükler yaşanmaktadır (Küçüköncü, 2006). Sorunlar sadece Türkiye ile sınırlı görünmemektedir. Örneğin Avustralya (Vries, 2011) ve Amerika Bileşik Devletleri'nde (Russel-Bowie, 2009, 2010) yapılan araştırmalar da okullarda sınıf öğretmeninin temel düzeyde müzik dersini vermekle yükümlü kılındığını, bununla birlikte sınıf öğretmeni yetiştirmede ve ilkokul müzik eğitiminde hala bazı sorunların yaşandığını ortaya koymaktadır. Bu nedenle çocuklara verilecek etkili ve nitelikli bir müzik eğitimi için sınıf öğretmeni yeterliklerinin daha derinlemesine belirlenerek tekrar tanımlanması var olan sorunların çözümü açısından büyük önem taşımaktadır. Bununla birlikte öğretmen yeterliklerini belirleme ve geliştirme çalışmalarının ülkenin olanakları ve ihtiyaçları doğrultusunda (Uçan, 2006), çağdaş bilim, eğitim anlayışı ve teknoloji temelinde gerçekçi bir şekilde yürütülmesi gerekmektedir. Bu yönüyle mevcut araştırmanın amacı, müzik eğitimi yeterlikleri bağlamında sınıf öğretmeni "Sanat ve Estetik" yeterliklerinin öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesidir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

"Sanat ve Estetik" yeterlik alanının müzik eğitimi yeterlikleri açısından değerlendirilmesine yönelik bu araştırmada betimsel tarama modeli yaklaşımı benimsenmiştir. Tarama modelleri, var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2014). Bu tür araştırma modellerinde, araştırmaya katılanların görüşleri veya bilgi, beceri, tutum vb. gibi özelliklerinin örnekleme dâhil edilen bireyler açısından ne şekilde dağıldığı önem taşımaktadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012).

Araştırmanın Çalışma Grubu

Bu araştırmada öğretim elemanlarının uzmanlıkları dikkate alınarak amaçlı bir seçim gerçekleştirilmiştir. Buna göre, araştırmanın çalışma grubunu Türkiye'deki üniversitelerin sınıf öğretmeni yetiştirme programında müzik eğitimi derslerini yürüten öğretim elemanları oluşturmaktadır. Bu dersleri yürütmek üzere, üniversitelerin eğitim fakültelerinin Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında genellikle bir en çok üç öğretim elemanı bulunmaktadır. Araştırmaya 58 üniversitenin eğitim fakültelerinin Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında görev yapan 60 öğretim elemanı katılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının akademik unvanlarına göre dağılımı Tablo 2'de görülmektedir.

Tablo 2: Araştırmada Görüşlerinden Yararlanılan Öğretim Elemanlarının Akademik Unvanlarına Göre Dağılımı

Akademik Unvanlar	**f**	**%**
Profesör Doktor	2	3
Doçent Doktor	2	3
Yardımcı Doçent Doktor	8	13
Öğretim Görevlisi Doktor	3	5
Öğretim Görevlisi	27	45
Okutman	15	25
Uzman	3	5
Toplam	**60**	**100**

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak sınıf öğretmeni yetiştirme programında müzik eğitimi derslerini yürüten öğretim elemanları için bir elektronik anket formu geliştirilmiştir. Anket formundaki her bir madde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan sınıf öğretmeni özel alan yeterliklerinden "Sanat ve Estetik" yeterlik alanına ilişkin performans göstergelerinden oluşmaktadır. Ankette 17 kapalı uçlu, görüş ve öneriler için ise 4 açık uçlu soru yer almaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmaya katılan uzman grubuna ulaşmak için araştırmanın başında Yükseköğretim Kurulu'nun internet sayfasından Türkiye'deki üniversitelerin eğitim fakülteleri taranmıştır. Uzmanların iletişim bilgilerine (e-posta adresleri, iş ve cep telefonu numaraları vb.) ulaşmak için üniversitelerin web sayfaları tek tek incelenmiş ve üniversitelerin bazı birimleri (Dekanlık, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı Başkanlığı, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Başkanlığı ve Güzel Sanatlar Fakültesi) telefonla aranmıştır. Ancak bazı üniversitelerdeki öğretim elemanlarının iletişim bilgilerine ulaşılamamıştır. Bunun nedenlerinden biri, bazı üniversitelerin Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalındaki müzik derslerinin dışarıdan görevlendirmeyle gelen öğretim elemanları tarafından yürütülmesi ve bu kişilerden bazılarının iletişim bilgilerinin bulunmasında yaşanan güçlüktür. İletişim bilgilerine ulaşılan öğretim elemanlarına e-posta yoluyla araştırmanın konusu, amacı ve yöntemi ile ilgili açıklama gönderilmiş ve

araştırmaya katılmaları istenmiştir. E-postaya cevap vermeyen öğretim elemanları ise cep telefonlarından tek tek aranmıştır. Araştırmaya katılım için daveti kabul eden uzman grubuna internette "google documents" sayfası üzerinden elektronik olarak hazırlanan anket formu yollanmıştır.

Verilerin Analizi

Anket yoluyla öğretim elemanlarından elde edilen veriler, amaçlara uygun olarak her bir maddeye ilişkin frekans (f), yüzde (%) değerleri belirlenerek analiz edilmiştir. Verilerin analizi SPSS 17.00 istatistik paket programıyla yapılmıştır. Açık uçlu sorulara yönelik öğretim elemanlarının belirttikleri görüş ve öneriler kodlanarak yorumlanmış, bazı görüş ve öneriler ise doğrudan aktarılmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

Anket yoluyla öğretim elemanları tarafından elde edilen veriler, frekans (f) ve yüzde (%) olarak ifade edilmiştir. Bildirilen görüşlerin dağılımı tablo halinde aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3: Öğretim Elemanlarının "Güzel Sanatlarla İlgili Genel Bilgilere Sahip Olabilme" Yeterliğine İlişkin Görüşleri

Performans Göstergeleri	Evet Uygundur		Hayır Uygun Değildir	
	f	%	f	%
1. Güzel sanatların müzik, görsel sanatlar gibi çeşitli alanlarını tanır.	58	97	2	3
2. Güzel sanatların nitelikli örneklerini etkinliklerinde kullanır.	53	88	7	12
3. Güzel sanatlarla ilgili yayın ve etkinlikleri izler, öğrencilerin bu yayın ve etkinlikleri izlemeleri için çaba gösterir.	50	83	10	17
4. Öğrencilerin sanatsal etkinliklere ilgi duymalarını sağlayacak ortamlar düzenler.	54	90	6	10
5. Güzel sanatlarla ilgili yayın ve etkinlikleri tasarlayarak sergilenmesine öncülük eder	50	83	10	17
6. Güzel sanatlarla ilgili çeşitli etkinliklere öğrencilerin bireysel ya da toplu katılımını sağlar.	54	90	6	10

Tablo 3'te görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu "güzel sanatlarla ilgili genel bilgilere sahip olabilme yeterliğine" ait performans göstergelerinin, müzik eğitimi yeterlikleri açısından uygun olduğu yönünde görüş bildirmiştir. Katılımcıların bu performans göstergelerine ilişkin görüşleri olumlu yönde olmakla birlikte, yükümlü olunan her bir dersin özel alan bilgisi yerine, söz konusu derslerin ortak

tabanı bütünleştirici özellikleri dikkate alındığı belirtilse de (Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü, 2008) Tablo 3'teki performans göstergelerinde müzik eğitimi yeterlikleri açısından çok genel ifadelere yer verildiği görülmektedir. Bu durumu katılımcılardan birinin görüşü de destekler niteliktedir: "*Güzel sanatlar alanı geniş bir alan olduğu için, bütün konulara değinen genel amaçlar yazılmış."* (ÖE.60). Bu şekilde öğretmenin müzik öğretimi açısından bireysel performansına vurgu yapılmaması, öğretmenin müzik öğretimi yeterliklerini olumsuz yönde etkileyebileceği gibi öğretmenin performansının değerlendirilmesini de güçleştirmektedir.

Bununla birlikte bu performans göstergesine ilişkin öğretim elemanlarına düşünceleri sorulmuş, önerileri var ise belirtmeleri istenmiştir. Her katılımcı açık uçlu soruya yanıt vermemiştir. Katılımcılardan 25'i (%41.66) açık uçlu soruya yanıt vermiştir. Katılımcıların dikkat çektiği noktalardan biri, toplumsal olarak sanata verilen değerdir. Sanata verilen değerin öğretmenlerin sanatsal etkinlikleri düzenlemesi konusunda motive edici olması (ÖE.5) performans göstergelerinin gerçekleştirilebilmesi için bir gereksinim olarak görülmektedir. Ayrıca performans göstergelerinin gerçekleştirilebilmesindeki koşullar arasında katılımcılardan ikisi tarafından "öğretim elemanının niteliği" ve "eğitimcinin eğitimi" belirtilmiştir. Katılımcılar bu konudaki görüşlerini şu şekilde belirtmiştir: "*Bu göstergeler dersin içeriğine ve öğretim elemanının niteliğine bağlıdır. Bu göstergeleri uygulamak için dersin uygulama boyutunun çok iyi ele alınması gerekir. Öğretmenin becerileri ve yetenekleri aktif bir şekilde geliştirilmelidir."* (ÖE.9). "*Performans göstergelerinin tüm maddeleri elbette ki öncelikli olarak müzik öğretmeninin kazandırması gereken hedeflerdir. Ancak ilkokulda (1.-4. sınıflar) bu görevi sınıf öğretmenleri üstlendiği için tüm bunları öğretmek de onlara düşmektedir. Bu nedenle eğitimcilerin eğitimi büyük önem taşımaktadır. Yani lisans döneminde verilen eğitimle, öğretmen adaylarının alanda kullanabilecekleri yeterlikler paralellik göstermektedir."* (ÖE.21). Katılımcıların üzerinde durduğu bir diğer nokta, performans göstergelerinin okullarda uygun mekânların düzenlenmesiyle (ÖE.58) gerçekleştirilebileceğidir.

Yukarıdaki bulgulardan, öğretim elemanlarının performans göstergelerinin öğretmenin donanımı (yeterliği), sanata/sanat eğitimine verilen önem, müzik ders saatleri ve fiziki koşullarla doğru orantılı olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır. Katılımcılar arasında ders içeriklerinin yeterli olmadığını düşünenler bu durumu şu şekilde ifade etmektedir: "*Lisans ders içerikleri yetersizdir. Bu dersler çalgı ve koro dersleri ile desteklenmelidir. Ayrıca sanat ve estetik dersleri zorunlu olarak konmalıdır. Öğretmen adaylarının çalgı ve koro ses eğitimleri yetersizdir. Kendisi örnek*

repertuvarı edinememektedir. İlköğretim ve ortaöğretimde bu dersler zorunlu olarak yer almalıdır ki lisansta süreklilik sağlanabilsin." (ÖE.9). *"Müzik ve Müzik Öğretimi ders içeriğinin 'Sanat ve Estetik' yeterlik alanındaki performans göstergelerini karşılayacak düzeyde olduğunu düşünmüyorum. Belirtilen maddeler, ancak öğretmenin inisiyatifiyle gerçekleşebilir. Bu da o öğretmenin herhangi bir konser, müze, resim sergisine olan ilgisi, birikimi ve kültürüyle sınırlıdır diye düşünüyorum."* (ÖE.30). Bunun yanında ders sürelerinin yeterli olmadığını düşünen katılımcı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir: "*Ders sürelerinin yetersiz olması becerilerin kazandırılmasını güçleştirmektedir. Uygun şartların olması durumunda bu derslerin öğrencilere daha yarar sağlayacağı düşüncesindeyim."* (ÖE.50). Bu bulgular, "Güzel Sanatlarla İlgili Genel Bilgilere Sahip Olabilme" yeterliğine ilişkin performans göstergelerinin öğretmenler tarafından hayata geçirilebilmesi için lisans düzeyindeki ders içeriklerine ve derslerin sürelerine dikkat çekmektedir. Bu yönüyle performans göstergelerinin gerçekleştirilebileceği ancak bunun olabilmesinin ders içeriği ve ders sürelerine bağlı olduğu düşünülmektedir. Yukarıda belirtilen görüşlerden, lisans eğitimindeki müzik eğitimi ders içerikleri ile MEB tarafından hazırlanan sınıf öğretmeni özel alan yeterliklerinin ve performans göstergelerinin birbiriyle örtüşmesi gerektiği de anlaşılmaktadır. Başka bir katılımcıya göre, MEB'in "Sanat ve Estetik" yeterlik alanına ilişkin performans göstergeleri ilköğretimdeki müzik eğitimi ve öğretimi ile ilgili hiçbir beklentiyi karşılamamaktadır (ÖE.58).

Tablo 4: Öğretim Elemanlarının "Sanatsal Etkinlikleri Öğrenme Sürecinde Kullanabilme" Yeterliğine İlişkin Görüşleri

Performans Göstergeleri	**Evet Uygundur**		**Hayır Uygun Değildir**	
	f	%	f	%
1. Öğrenilenler ile sanat ve estetik arasında ilişki kurar.	51	85	9	15
2. Öğrenme etkinliklerinde sanatsal niteliği olan eserlere ait fotoğraf, slayt gibi materyalleri sınıfa getirir.	54	90	6	10
3. Dans, yaratıcı drama ve müzik gibi etkinlikleri; öğrencileri güdüleme ve performanslarını geliştirmede kullanır.	52	97	8	13
4. Öğrenci, öğretmen, okul yönetimi ve veli katılımıyla sanatsal etkinlikler düzenler.	52	87	8	13

Tablo 4'te öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu "sanatsal etkinlikleri öğrenme sürecinde kullanabilme yeterliğine" ilişkin performans göstergelerinin müzik eğitimi yeterlikleriyle örtüştüğü yönünde görüş belirttiği görülmektedir.

Performans göstergeleri dikkatle incelendiğinde, maddelerin birçoğunun doğrudan müzik eğitimine dönük ifadeler içermediği görülmektedir. Brandstätter'e (2004) göre, sanat eğitimi ile ilgili literatürde estetik eğitimin özelliklerine, ihtiyaç ve amaçlarına dair konulara ayrıntılı olarak yer verildiği görülmektedir. Ancak estetik eğitimle ilgili görüşler daha çok genel anlamda ele alınmakta veya sanat felsefesi şeklinde ifade edilmektedir. Yazara göre, estetik eğitimin hedefleri salt resim sanatı odaklı bir bakış açısıyla verilmekte, alana özel (spesifik) müzikal görüşler çoğu zaman göz ardı edilmektedir. Bazı öğretim elemanlarının bu konudaki görüşleri de Brandstätter ile paralellik göstermektedir. MEB tarafından hazırlanmış olan "Sanat ve Estetik" yeterlik alanına ait performans göstergelerinin de doğrudan müziksel yeterlikleri karşılamadığını söylemek mümkündür. Örneğin, "öğrenme etkinliklerinde sanatsal niteliği olan eserlere ait fotoğraf, slayt gibi materyalleri sınıfa getirir" şeklindeki ifade, çoğunlukla görsel sanatları çağrıştırmaktadır. Oysa sınıf öğretmenleri için müzik eğitimine dair performans göstergelerinin daha açık bir şekilde tanımlanmasına, müzik sanatı ve müzik eğitimi terimlerinin kullanılmasına gereksinim vardır. Bir başka performans göstergesinin "dans, yaratıcı drama ve müzik gibi etkinlikleri; öğrencileri güdüleme ve performanslarını geliştirmede kullanır" şeklinde ifade edilmesinin dikkat çekici olduğu düşünülmektedir. Bu ifade, müziğin bir amaç değil, bir araç olarak algılanmasına neden olabilmektedir. Müzik sanatı açısından düşünüldüğünde, bireyde estetik bir yaşantının oluşabilmesi için müziğin öncelikle bir amaç haline gelmesi ve özellikle de eğitimde müziksel değerlerin öne çıkarılması gerekmektedir (Göğüş, 2008). Sınıf öğretmeni elbette disiplinlerarası çalışmaları yürütebilmek için müziği bir araç olarak kullanabilir. Bu anlamda sınıf öğretmeninden farklı disiplinler arasında bağlantılar kurmada sanatı, dolayısıyla müziği bir araç olarak kullanması beklenmektedir. Ancak salt müziksel değerlerin öne çıkarılması var olan performans göstergeleriyle mümkün görünmemektedir. Bu yönüyle performans göstergeleri uygun gibi görünmekte, ancak müziksel nitelikler açısından ise yeterli olmadığı düşünülmektedir. Nitekim bu düşünce, "Sanatsal Etkinlikleri Öğrenme Sürecinde Kullanabilme" yeterliğine ilişkin performans göstergelerine eleştirel yaklaşan öğretim elemanlarının görüşleriyle de doğrulanmaktadır: *"...bir öğretmen olarak yukarıdaki etkinliklerin yapılabilmesi için lisans dönemindeki dersler içerik ve işleyiş açısından yeterli olsa bile ders süresi açısından yeterli donanımı kazandırmaktan uzaktır."* (ÖE.5). "*Bu göstergeler uygundur fakat uygulama düzeyi yeterli değildir. Müzik ve müzik öğretimi dersinde sanat ve estetiğin felsefesini yaptıramamaktayız. Her müzik öğretmeni ve sınıf öğretmeni sanat ve estetik dersini zorunlu almalıdır".* (ÖE.9). *"Öğrenciler sanat ve estetiği*

içselleştirme açısından problem yaşamaktadır. Bu da daha çok öğrenim alanı mekânlarının yetersizliği nedeniyle yaptıkları etkinlikleri uygulama alanlarının kısıtlı olmasından kaynaklanmaktadır. Uygulamaların, yerinde yaparak-yaşayarak öğrenme yaklaşımına uygun olarak düzenlenebilmesi için öğretim ortamları çok önemlidir". (ÖE.37). *"Sınıf öğretmenlerinin sanat eğitimi özelinde müzik eğitiminin yeterli olduğunu sanmıyorum. Bu ders çoğu zaman gereksiz kredi doldurmak amacı ile açılmış bir ders gibi düşünülüyor. Oysaki müzik eğitimi gerek zaman gerekse fiziki koşullar ve öğrenci sayısı itibari ile bu hedeflere ulaşacak niteliğin çok uzağındadır".* (ÖE.48).

Katılımcılardan birine göre, performans göstergelerinde sadece sanat alanlarının öğrenme süreci ele alınmış, diğer alanlarla bir etkileşime gidilmemiştir (ÖE.57). Bir diğeri ise performans göstergelerinin müzik dersleri için fazla geçerliği olmadığı yönünde görüş bildirmiştir (ÖE.5). Öğretim elemanlarına göre, performans göstergelerine ulaşılabilmesinde uygun fiziki koşullar, lisans eğitimindeki uygulamalar, ders saatleri ve öğrenci sayıları da etkili olmaktadır.

Elde edilen bulgulardan hareketle, sınıf öğretmeninin müzik eğitimi yeterliklerinin ne olması gerektiği konusunda performans göstergelerinin daha açık ifade edilmesi gerektiği düşünülmektedir. Öğretim elemanlarının sanat ve estetik konusunda akademik desteğin dışında özellikle iyi ve donanımlı bir eğitim-öğretim ortamının da çok belirleyici olduğu yönündeki görüşleri de bu durumu doğrulamaktadır.

Tablo 5: Öğretim Elemanlarının, "Öğrenme ve Öğretme Ortamlarını Düzenlerken Estetik Bakış Açısını Dikkate Alabilme" Yeterliğine ilişkin Görüşleri

Performans Göstergeleri	**Evet Uygundur**		**Hayır Uygun Değildir**	
	f	%	f	%
1. Estetik bakış açısını dikkate alarak sınıf ortamını öğrencileri ile birlikte düzenler.	49	82	11	18
2. Öğrencilerin materyal hazırlama sürecinde yaratıcılıklarının yanı sıra estetik bakış açısını da dikkate almalarını sağlar.	49	82	11	18
3. Öğrencilerin yaratıcılıklarının yanı sıra estetik bakış açısını da kullanarak hazırlamış oldukları materyallerin okul içinde ve dışındaki etkinliklerde yer almasını sağlar.	50	83	10	17
4. Estetik bakış açısını okul ortamının düzenlenmesinde kullanır.	46	77	14	23

Tablo 5'te görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu estetik bakış açısını kapsayan performans göstergelerinin, müzik eğitimi yeterlikleriyle örtüştüğü yönünde görüş bildirmiştir. Ancak bazı katılımcılar, performans göstergelerinin müzik dersleri için fazla geçerli olmadığını, var olan ders saatleriyle de uygulamaların zor olduğunu belirtmiştir. Katılımcılar bu konudaki düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir: "*Ben X Üniversitesinde 23 yıldır görev yapan sınıf öğretmenliği bölümünde bir müzik atölyesi oluşmasını sağlayamayan biri olarak belirtilen performans göstergelerinin sadece ütopik düşünceler olduğu kanısındayım.*" (ÖE.57). "*Bu hedefler ne yazık ki milli eğitim sistemi içerisinde sadece kâğıt üzerinde planlanmış ama gerçekte uygulanması çok zor olan hedeflerdir. Öğrenciler sadece almış oldukları bir yıllık ders ile bu bilince ulaşıp meslek hayatlarında bu davranışları sergileyecek bilinçte değillerdir"* (ÖE.6).

20.yy'ın başlarında eğitim-öğretimdeki nitelik arayışları içerisinde estetik eğitim boyutunun öne çıkarılması önemli bir gelişme olarak görülmektedir. Sanat eğitiminde "estetik zevkin eğitimine" gereken önemin verilmesi ve "çocuğun estetik haz alma yetisinin eğitilmesi", özellikle 20. yüzyılın başında Almanya'da eğitimde nitelik geliştirme arayışlardan birini oluşturmaktadır (San, 2006). IATA'nın (Uluslararası Amatör Tiyatrolar Birliğinin) drama/tiyatro öğrencileri için hazırladığı el kitabında (1991) sanat yoluyla estetik zevklerin geliştirilebilmesi için öğrencilerin ileri düzeyde çalışmalara katılımın gerekliliğini öğrendiği vurgulanmaktadır (akt.Okvuran, 2003).

Son otuz yılda müzik eğitiminin de estetik eğitimin bir parçası olduğuna dair gelenekselleşmiş bir anlayışın kabul gördüğü bilinmektedir. Ancak kimi yazarların bu görüşü ret ettikleri bilinmekle birlikte, estetik eğitim daima uluslararası platformda bir tartışma konusu olmuştur (Plummeridge, 1999). Bu tartışmaların nedenlerinden birinin, estetiğin ve estetik eğitiminin çok geniş bir alan olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Goolsby'a (1984) göre müzik eğitimi ile ilgili literatürde üzerinde durulan konulardan biri de "müzik eğitimi yoluyla estetik eğitim" oluşturmaktır. Dolayısıyla estetik eğitim ilk anda görsel-plastik sanatları çağrıştırsa da, müzik sanatı ve müzik eğitimi içerisinde de yerini almış bulunmaktadır. Ancak Tablo 5'teki "öğrenme ve öğretme ortamlarını düzenlerken estetik bakış açısını dikkate alabilme" yeterliğine ilişkin performans göstergeleri incelendiğinde, estetik bakış açısının müzik eğitimi doğrultusunda ele alınmadığı, müzikal terim ve ifadelerin göz ardı edildiği görülmektedir. Estetik eğitim olarak müzik eğitimi, bireye bir sanat yapıtının amaçlanan niteliklerini algılaması için gerekli becerileri, eserin estetik değerini anlamasını ve son olarak da bu estetiksel deneyimlerin keyfine varmasını

sağlamalıdır (Smith ve Smith, 1977 akt. Goolsby, 1984). Reimer'a (1970) göre ise müzik eğitiminde estetiğin genel olarak amacı, "insanların 'şeylerin' estetiksel niteliklerini algılama becerilerini sistematik olarak geliştirmektir" (akt., Goolsby, 1984). Ancak özellikle de müzik eğitimi açısından düşünüldüğünde, sınıf öğretmeni için tanımlanan performans göstergeleri ile öğrencilerin estetik bakış açılarının nasıl ve ne şekilde geliştirilebileceği açık bir şekilde ortaya konulamamaktadır. Ayrıca YÖK (Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı, 2006)'ün müzik ders içeriğinde yer alan "müzik-estetik ilişkisi ile müziksel beğeninin geliştirilmesi" ifadesi ile var olan performans göstergelerinin örtüşmediği ve bu şekilde müzik ile estetik ilişkisinin kurulmasının zor olduğu düşünülmektedir.

Tablo 6: Öğretim Elemanlarının "Atatürk'ün Sanatın Gelişmesine Verdiği Önemi İçselleştirmelerini Sağlayabilme" Yeterliğine ilişkin Görüşleri

Performans Göstergeleri	**Evet Uygundur**		**Hayır Uygun Değildir**	
	f	%	f	%
1. Atatürk'ün sanat gelişimine katkıları hakkında öğrencileri bilgilendirir.	54	90	6	10
2. Öğrencilerin, Atatürk'ün sanata yaptığı katkıları kavrayabilmeleri için etkinlikler düzenler.	51	85	9	15
3. Öğrencilerin Atatürk'ün sanatın gelişimine verdiği önem ile ilgili düşünce ve görüşlerini içselleştirmelerini sağlayacak etkinlikler düzenler.	50	83	10	17

Tablo 6'dan anlaşılacağı üzere, öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu "Atatürk'ün sanatın gelişmesine verdiği önemi içselleştirmelerini sağlayabilme" yeterliğine ilişkin performans göstergelerini, müzik eğitimi yeterlikleri açısından uygun bulmuştur. Sınıf öğretmeninin sanat eğitimi alanında birtakım yeterliklere sahip olabilmesinin bir anlamda lisans ders içerikleriyle de doğru orantılı olduğu bilinmektedir. Ancak Tablo 6'da görüldüğü üzere "Sanat ve Estetik" özel alan yeterliklerinde Atatürk ile ilgili bir yeterlik alanı ve performans göstergeleri yer alırken, YÖK (Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı, 2006)'ün sınıf öğretmeni yetiştirme programındaki müzik eğitimi ders içeriklerinde Atatürk ile ilgili herhangi bir konu başlığı bulunmamaktadır. Atatürk'ün sanata ilişkin görüşlerinin ders içeriğine doğrudan eklenmesinin sınıf öğretmeni adayının bu yönde bir yeterlik kazanabilmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda YÖK'ün sınıf öğretmeni yetiştirme programındaki müzik ders içerikleri ve yeterlikleriyle, MEB'in hazırlamış olduğu özel alan

yeterliklerinin paralellik göstermesi büyük önem taşımaktadır. Ancak görüş bildiren katılımcılar arasında bu yeterlik alanına ilişkin eleştiri getirenler de bulunmaktadır: *"Atatürk'ün katkısı ve tarihsel süreçteki etkileri elbet bilgi olarak değerli, ancak günümüz sanat anlayışlarının 1930'lardan farklı olması sebebiyle "içselleştirme" gibi haller çok da mümkün görünmemektedir."* (ÖE.6). *"Öğrenciler Atatürk'ün sanatla ilgili düşüncelerine daha çok teorik olarak yaklaşmakta ve Atatürk'ün düşünce ve görüşlerini içselleştirebilecekleri etkinlik uygulamalarını hazırlayıp sunmakta yetersiz kalmaktadırlar."* (ÖE.37). *"Atatürk'ün sanatsal bakış açısı ilköğretim programında geniş olarak kendisine yer bulmuş bir alandır. Bu açıdan bakıldığında öğretmenler gerekli donanıma sahip olmaktadırlar."* (ÖE.5).

Yukarıdaki açıklamalara göre öğretim elemanları, öğretmen adaylarının Atatürk'ün sanatın gelişimine katkıları ve sanata verdiği önem konusunu yeterince içselleştirmediğini düşünmektedir. Bu durum lisans öğrenimi basamağında bu konuya yeterince yer verilmediği şeklinde yorumlanabilir. Diğer taraftan katılımcılardan birinin öğretmenlerin bu konuda yeterince donanımlı olduğu düşüncesinde olması ise, önceden bu konuya lisans eğitiminde daha ağırlık verildiği şeklinde yorumlanabileceği gibi mesleki deneyimle bu donanımı sonradan geliştirdikleri şeklinde de yorumlanabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu, MEB tarafından hazırlanan "Sanat ve Estetik" özel alan yeterliklerine ait performans göstergelerinin, müzik eğitimi yeterlikleri açısından uygun olduğu yönünde görüş bildirmiştir. Ancak bazı öğretim elemanlarına göre performans göstergeleri, müzik eğitimi yeterliklerini birebir karşılamamaktadır. Ayrıca öğretim elemanları performans göstergelerinin öğretmenin yeterliği, müzik ders saatleri ve fiziki donanımla da ilişkili olduğu yönünde birçok görüş bildirmiştir.

Performans göstergelerinin müzik eğitimi yeterlikleri açısından düşünüldüğünde çok yüzeysel kaldığı söylenebilir. Var olan performans göstergeleri doğrudan müziksel terim ve ifadeleri yeterince içermemekte, çoğunlukla görsel sanatlardaki yeterlikleri çağrıştırmaktadır. Bununla birlikte bazı performans göstergeleri müziğin daha çok bir araç olarak görülmesine neden olmaktadır.

MEB Sınıf Öğretmeni Özel Alan Yeterliklerinden "Sanat ve Estetik" yeterlik alanlarına "Atatürk'ün sanatın gelişmesine verdiği önemi içselleştirmelerini sağlayabilme" yeterliğinin eklenmesi, yetişecek olan öğretmen adaylarının Atatürk'ün öngördüğü öğretmenlik yeterlikleri yönünden desteklenmeleri ve Atatürk'ün sanatın gelişmesi konusundaki düşünceleri ve bunu uygulamaya geçirmek için gösterdiği olağanüstü çabalarının nesillere aktarılması bakımından önem taşımaktadır. Ancak YÖK (Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı, 2006)'ün müzik eğitimi ders içeriklerinde Atatürk ile ilgili herhangi bir konu başlığına rastlanmamaktadır. Bu bağlamda MEB tarafından hazırlanan yeterlikler ile YÖK'ün ders içeriklerinin birbirleriyle paralellik göstermesine öğretmen yeterlikleri açısından gereksinim duyulmaktadır.

Araştırma boyunca dikkati çeken bir başka konu, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında uzun yıllar görev yapmış olan öğretim elemanlarının, kısa süreli olarak bu anabilim dalında çalışan veya çalışmakta olan öğretim elemanlarına göre yeterlik ve performans göstergelerine dönük daha eleştirel yaklaşmasıdır. Aynı anabilim dalında hizmet süresi uzun olanlar, sınıf öğretmeni adaylarının ihtiyaçlarını ve müzik eğitimi yeterliklerini daha gerçekçi bir şekilde ortaya koymakta ve performans göstergelerinin müziksel yeterlikleri birebir karşılamadığını açıkça belirtmektedir. Bu durumda Sınıf Öğretmenliği Anabilim dalında görev yapma süresinin artmasıyla birlikte bu lisans programının işleyişinde doğrudan yer almanın etkisi olabileceği gibi, öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulaması derslerini yürütürken bu yeterlik alanlarına ilişkin aksaklıkları daha yakından birebir gözlemleme olanaklarının olmasının da etkisinin olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca uzun süre Sınıf Öğretmenliği Anabilim dalında görev yapan öğretim elemanlarının anabilim dalına ilişkin aidiyet duygularının gelişmiş olması da daha nitelikli sınıf öğretmeni yetiştirilmesi konusunda duyarlılık gösterdiklerini düşündürmektedir.

Elde edilen bulgular ışığında aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1. Sınıf öğretmeni ve sınıf öğretmeni adayının müzik eğitimi alanında sahip olması gereken yeterlikler yeniden belirlenerek tanımlanabilir, bu tanımlama MEB ve üniversite işbirliği ile yapılabilir.
2. MEB tarafından hazırlanan sınıf öğretmeni özel alan yeterliklerinden biri olan "Sanat ve Estetik" yeterlik alanı, müzik eğitimi yeterliklerini daha ayrıntılı kapsayacak şekilde yeniden düzenlenebilir. Örneğin, performans göstergelerinde müziksel terim ve ifadelere daha çok yer verilebilir. Bu durum sınıf öğretmeninin müzik öğretimine ilişkin performansının değerlendirilmesini kolaylaştırabilir.

3. MEB'in özel alan yeterlikleri ile YÖK'ün belirlediği yeterliklerin paralellik göstermesine gereksinim duyulmaktadır. Örneğin, "Atatürk'ün sanatın gelişmesine verdiği önemi içselleştirmelerini sağlayabilme" yeterliği, YÖK (2006)'ün belirlediği Sınıf Öğretmenliği Lisans Programındaki ders içeriklerinde de yer alabilir. Ayrıca bu yeterlikler, Sınıf Öğretmenliği Program yeterliklerine de yansıtılabilir. Örneğin, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Program Yeterlikleri arasında yer alan "Öğrencilerinin yaratıcılıklarını ve estetik bakış açılarını yansıtan çalışmalarını okul içinde ve dışında sergilenmesini; Atatürk'ün sanata verdiği önemi öğrencilerinin içselleştirmesini sağlayacak etkinlikler düzenlemek veya etkinliklere katılımını sağlamak" şeklinde yeterlik ifadesine yer verilebilir.

KAYNAKLAR

Altınkurt, L. (2005). Türkiye'de Sanat Eğitiminin Gelişimi. *Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 125-136.

Brandstätter, U. (2004). *Bildende Kunst und Musik im Dialog*. Augsburg: Wissner Verlag.

Büyüöztürk, Ş., Akgün, E. K., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (12. b.). Ankara: Pegem Akademi.

Demiral, H., Baydar, F., ve Gönen, İ. (2010). Sınıf Öğretmenliği ÖZel Alan Yeterlikleri Hakkında Öğretmen adaylarının Görüşleri. Elazığ: *IX.Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu* Fırat Üniversitesi, 20-22 Mayıs 2010.

Genç, S. Z. (2000). Bilgi Toplumunda Öğretmen Eğitimi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi,* (23), 375.

Giallella, C. D. (2010). Children's Perception of and Feelings about Their Musical Performance. Dissertation, Arizona State University.

Goolsby, T. W. (1984). Music Education as Aesthetic Education: Concepts and Skills for Appreciation Music. *Journal of Aesthetic Education, 18*(4), 15-33.

Göğüş, G. (2008). İlköğretim I. Kademe Müzik Eğitiminde Öğretmenin Etkinliği. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, XXI*(2), 369-382.

Gürşimşek, I., Bilen, S., Yıldız, V., Türnüklü, A. ve Aysan, F. (2004). Öğretmen Adaylarının Okulöncesi Sanat Etkinliklerine ve Kendi Yeterliklerine İlişkin Görüşleri. *Erken Çocukluk Eğitiminde Sanat Sempozyumu Geleceğe Bakış* (s. 39-59). Ankara: Morpa Kültür Yayınları.

Hacıömeroğlu, G., ve Şahin, Ç. (2011). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Uygulama Öğretmenleri Hakkındaki Özel Alan Yeterlikleri Algısı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8*(15), 473-486.

İlhan, A. Ç. (2003). Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programları ve Sanat Eğitimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 36*(1-2).

İlhan, A. Ç. (2005). Sınıf Öğretmeninin Sanat ve Estetik konusundaki Yeterlilikleri. *XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi.* Pamukkale.

Karaca, E. (2003). *Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Yeterliklerine İlişkin Algıları* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi, Ankara.

Karasar, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemi (26. b.).* Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Küçüköncü, Y. (2006). Türk Eğitim Sistemindeki Yeniden Yapılanma Sürecinde Müzik Öğretmeni Modelleri. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu*, (s. 19-36). Denizli.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2002). *Öğretmen Yeterlikleri*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2008). *Sınıf Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

Okvuran, A. (2003). Drama Öğretmeninin Yeterlilikleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 36*(1-2), 81-87.

Plummeridge, C. (1999). Aesthetic education and the practice of music teaching. *British Journal of Music Education, 16*(02), 115-122.

Russel-Bowie, D. (2009). What me? Teach music to my primary class? Challenges to teaching music in primary schools in five countries. *Music Education Research, 11*(1), 23-36.

Russel-Bowie, D. (2010). Cross-national Comparisions of Background and Confidence in Visual Arts and Music Education of Pre-Service Primary Teachers. *Australian Journal of Teacher Education, 35*(4), 65-78.

San, İ. (1982). Sanat Eğitimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 15 (1),* 215-226.

San, İ. (2004). *Sanat ve Eğitim.* Ankara: Ütopya Yayınevi.

San, İ. (2006). Eğitim-Öğretimde Yaşayarak Öğrenme Yöntemi ve Estetik Süreç Olarak Yaratıcı Drama. (Ö. A. (Ed.) *Yaratıcı Drama: Yazılar*, 103-112, Ankara: Natürel Yayıncılık.

Şişman, M. (2009). Öğretmen Yeterlilikleri: Modern Bir Söylem ve Retorik. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10*(3), 63-82.

TED. (2009). *Öğretmen Yeterlikleri Özet Raporu*. Ankara: Adım Okan Matbaacılık.

Uçan, A. (2006). Müzik Öğretmenliği Yeterlikleri. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu,* (s. 68-91). Denizli.

Vries, P. d. (2011). The First Year of Teaching in Primary School: Where is the Place of Music? *International Journal of Education & Arts, 12*(2).

İnternet Kaynakları

Ekiz, D. (2003). *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmen Eğitimindeki Modeller Hakkında Düşünceleri.* Milli Eğitim Dergisi(158). Web:http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/158/ekiz.htm adresinden 29.07.2012'de alınmıştır.

MEB. (2006). *Öğretim Programları.* T.C. Milli Eğitim Bakanlığı: http://www.meb.gov.tr/programlar.aspx adresinden 06.05.2012'de alınmıştır.

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2012. 06. 25). *İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesi ve Kurul Kararı.* T.C. Milli Eğitim Bakanlığ: http://ttkb.meb.gov.tr adresinden 07.11.2012'de alınmıştır.

Uçan, A., Yıldız, G. ve Bayraktar, E. (2001). *İlköğretimde Etkili Öğretme ve Öğrenme Öğretmen El Kitabı Modül 9: İlköğretimde Müzik Öğretimi.* Ankara: M.E.B Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı: http://www.kartalram.gov.tr/SINIF_BRANS_OGRT/AKADEMIK_REHBERLIK/Moduller/Modul9.pdf adresinden 29.07.2012'de alınmıştır.

YÖK. (2006). *Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı*. Ankara. Yükseköğretim Kurulu: http://www.yok.gov.tr adresinden 06.03.2012'de alınmıştır.

Yükseköğretim Kurulu. (2010). *Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi.* (2010).: http://tyyc.yok.gov.tr adresinden 09.14.2013'te alınmıştır.

Başvuru: 26.11.2014 Yayına Kabul: 30.07.2015